

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
2026 m. rugsėjo 3 d. Nr. LAVA 26/5

**LIETUVOS ATSAKINGO VERSLO ASOCIACIJOS (LAVA)
PASTABOS IR PASIŪLYMAI**

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-554 „Dėl Reikalavimų visuomenės švietimui ir informavimui atliekų, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas, tvarkymo klausimais tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projekto

Lietuvos atsakingo verslo asociacija (LAVA), susipažinusi su Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-554 pakeitimo projektu (toliau – Projektas), iš esmės teigiamai vertina siekį atnaujinti visuomenės švietimo ir informavimo reikalavimus, perkelti į nacionalinę teisę Direktyvos (ES) 2019/904 10 straipsnio reikalavimus ir pripažinti šiuolaikines skaitmenines informavimo priemones. Kartu atkreipiame dėmesį, kad Projektu ne tik perkeliama Europos Sąjungos teisės reikalavimai, bet ir išplečiami nacionaliniai reikalavimai, kurių Europos Sąjungos teisė nenustato. Todėl siūlome daugiau dėmesio skirti technologiniam neutralumui, informavimo efektyvumui, nustatomų pareigų įgyvendinamumui ir proporcingumui, individualiai ir kolektyviai veikiantiems subjektams taikomo reguliavimo nuoseklumui, nacionalinių bei Europos Sąjungos reikalavimų nedubliavimui ir tinkamam pereinamajam laikotarpiui.

Nr.	Projekto nuostata	LAVA siūlomas pakeitimas	Argumentai
1.	Tvarkos aprašo 6.4 papunktis ir 7 punktas (Projekto 2.7 ir 2.8 papunkčiai) – informavimo priemonių pasirinkimas	Pagrindinis siūlymas – atsisakyti Tvarkos aprašo 7 punkte nustatyto formalaus reikalavimo per kalendorinius metus taikyti ne mažiau kaip du informavimo būdus ir pereiti prie technologiniu požiūriu neutralaus principo, pagal kurį gamintojai ir importuotojai informavimo priemonę (priemones) galėtų pasirinkti atsižvelgdami į tikslinę auditoriją, jos pasiekiamumą, informacijos pobūdį ir pasirinktos priemonės tinkamumą visuomenės informavimo tikslui pasiekti.	Projekto 2.7 papunkčiu įvedamas naujas 6.4 papunktis, leidžiantis informaciją skelbti socialiniuose tinkluose, naudojant QR kodus, elektronines informavimo platformas ir kitus skaitmeninius kanalus. Tačiau Projekto 2.8 papunkčiu 7 punktas keičiamas tik redakciškai (žodis „punktuose“ keičiamas žodžiu „papunkčiuose“), todėl privalomos kombinacijos ir toliau apima tik 6.1, 6.2 ir 6.3 papunkčius. Dėl to 7 punkte atsiranda vidinis prieštaravimas: pirmajame sakinyje reikalaujama taikyti ne mažiau kaip du „Tvarkos aprašo 6 punkte nurodytus būdus“, o 6

		Siūloma 7 punkto redakcija: „7. Gamintojai ir importuotojai visuomenės švietimą ir informavimą vykdo pasirinkdami Tvarkos aprašo 6 punkte nurodytą visuomenės informavimo priemonę (priemonės), atsižvelgdami į tikslinę auditoriją, jos pasiekiamumą, informacijos pobūdį ir pasirinktos priemonės (priemonių) tinkamumą Tvarkos apraše nustatytiems visuomenės švietimo ir informavimo tikslams pasiekti. Pasirinkta priemonė (priemonės) turi užtikrinti informacijos prieinamumą atitinkamų gaminių vartotojams ir atliekų turėtojams. Gamintojai ir importuotojai savo iniciatyva gali taikyti ir kitas papildomas visuomenės švietimo ir informavimo priemones, nenurodytas Tvarkos apraše.“ Alternatyvus siūlymas (jeigu būtų nuspręsta išlaikyti ne mažiau kaip dviejų informavimo būdų reikalavimą): siūlome 7 punktą išdėstyti taip, kad 6.4 papunktyje nurodytos priemonės būtų įskaitomos į privalomus informavimo būdus, t. y. nurodant, kad pasirenkama „bent po vieną priemonę iš Tvarkos aprašo 6.1–6.4 papunkčiuose nurodytų visuomenės informavimo	punktas po Projekto pakeitimo apima ir 6.4 papunktį, tačiau toliau išvardytos leistinos kombinacijos 6.4 papunkčio neapima. Tokia nuostata būtų sunkiai taikoma ir kontroliuojama. Be to, taip suformuluotas 6.4 papunktis neturi savarankiškos teisinės reikšmės: jis neįskaitomas į privalomus du informavimo būdus, o savanoriškai taikyti Tvarkos apraše nenurodytas papildomas priemones jau leidžia galiojantis 7 punkto paskutinis sakinys. Taigi deklaruojamas informavimo modernizavimas praktiškai nepasiekiamas. Papildomai atkreipiame dėmesį, kad Projekto 2.6 papunkčiu 6.2 papunktis išplečiamas tik žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko. Kitiems Projektu įtraukiamiems vienkartiniais plastikiniams gaminiams (drėgnosioms servetėlėms, oro balionėliams, tabako gaminiams su filtrais) 6.2 papunktis netaikomas, todėl šių gaminių gamintojams ir importuotojams iš trijų leidžiamų kombinacijų faktiškai lieka tik viena – 6.1 ir 6.3. Pasirinkimo galimybė jiems yra formali, o 6.4 papunktis jos nekompensuoja. Galiausiai, visuomenės informavimo rezultatas nebūtinai priklauso nuo naudojamų kanalų skaičiaus. Viena tinkamai parinkta ir didelę tikslinės auditorijos dalį pasiekianti priemonė gali būti veiksmingesnė už kelias formaliai naudojamas
--	--	--	---

		priemonių“. Be tokio patikslinimo naujasis 6.4 papunktis lieka be teisinės reikšmės.	priemonės. Technologiškai neutralus reguliavimas geriau atitiktų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintus proporcingumo ir efektyvumo principus; Direktyvos 2008/98/EB 8a straipsnis informavimo kanalų skaičiaus taip pat nenustato.
2.	Tvarkos aprašo 8.5 papunktis (Projekto 2.9 papunktis) – ne mažesnio kaip A3 formato informaciniai stendai	Siūlome atsisakyti reikalavimo įrengti ne mažesnio kaip A3 formato (420x297 mm) informacinį stendą kaip vienintelės leidžiamos informacijos pateikimo formos ir pereiti prie technologiniu požiūriu neutralaus principo, pagal kurį svarbiausia būtų užtikrinti, kad informacija pardavimo vietoje vartotojui būtų aiškiai matoma ir lengvai prieinama, nepriklausomai nuo pasirinktos fizinės ar skaitmeninės jos pateikimo priemonės. Jeigu būtų nuspręsta išlaikyti A3 formato kriterijų, siūlome jį palikti kaip vieną iš atitikties būdų, papildomai nustatant, kad reikalavimas laikomas įvykdytu ir taikant lygiavertę skaitmeninę informavimo priemonę. Siūloma 8.5 papunkčio redakcija: „8.5. informacijos pateikimą vartotojams aiškiai matomoje ir lengvai prieinamoje vietoje elektros ir elektroninės įrangos, transporto priemonių, alyvos, baterijų ir	Projektu A3 formato stendų reikalavimas išplečiamas vienkartiniams plastikiniams gaminiams, žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko, ir užpildytiems vienkartiniams plastikiniams gaminiams, nors tuo pačiu Projektu (6.4 papunkčiu) pripažįstamos šiuolaikinės skaitmeninės informavimo priemonės. Informacijos prieinamumą gali lygiaverčiai ar net efektyviau užtikrinti elektroniniai ekranai, QR kodai ar kitos technologijos, todėl teisės aktu tikslingiau nustatyti siekiamą rezultatą – aiškų ir lengvą informacijos prieinamumą – o ne konkrečią fizinę jos pateikimo formą. Atskirai atkreipiame dėmesį į reikalavimo įgyvendinamumą. Pagal Projekto 2.2 ir 2.3 papunkčiais keičiamus Tvarkos aprašo 1 ir 2 punktus platintojai į reguliuojamų subjektų ratą patenka tik elektros ir elektroninės įrangos bei nešiojamųjų baterijų ir akumuliatorių atveju. Vienkartinį plastikinių gaminių atveju pareiga užtikrinti informacijos pateikimą pardavimo vietoje tektų gamintojui ar importuotojui, kuris neturi teisinių priemonių jos įgyvendinti jam

		akumuliatorių, apmokestinamųjų gaminių (išskyrus baterijas ir akumulatorius), vienkartinių plastikinių gaminių (drėgnųjų servetėlių, oro balionėlių, tabako gaminių su filtrais, filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiais), žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, užpildytų vienkartinių plastikinių gaminių pardavimo vietose, naudojant fizines ir (ar) skaitmenines informavimo priemones.“ Palyginti su Projekto redakcija, siūloma atsisakyti žodžių „informacinių stendų, ne mažesnių kaip A3 formato (420x297 mm), įrengimą ir“, papildomai įrašyti „ir lengvai prieinamoje vietoje“ bei nuorodą į fizines ir (ar) skaitmenines informavimo priemones.	nepriklausančiose trečiųjų asmenų prekybos vietose (pavyzdžiui, prekybos tinkluose, degalinėse ar kioskuose). Todėl prašome arba nustatyti technologiškai neutralų ir gamintojo (importuotojo) faktiškai įgyvendinamą reikalavimą, arba aiškiai apibrėžti, kuriam subjektui tenka pareiga užtikrinti informacijos pateikimą pardavimo vietoje.
3.	Tvarkos aprašo 9.9 papunktis (Projekto 2.11 papunktis) ir Tvarkos aprašo santykis su Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytais informavimo ir ženklinimo reikalavimais	Siūlome patikslinti Projektu keičiamą 9.9 papunktį taip, kad jame būtų remiamasi tiesiogiai taikomu 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/1542 dėl baterijų ir baterijų atliekų, o ne 2004 m. balandžio 19 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-117/D3-196 patvirtintu aprašu. Papildomai siūlome Tvarkos apraše aiškiai įtvirtinti nacionalinių ir	Projekto 2.11 papunkčiu 9.9 papunktis keičiamas iš esmės tik redakciškai – patikslinamas įsakymą priėmusios institucijos ir teisės akto pavadinimas. Nuoroda paliekama į 2004 m. nacionalinį aprašą, kilusį iš jau nebegaliojančio Europos Sąjungos baterijų reguliavimo. Direktyva 2006/66/EB panaikinta Reglamentu (ES) 2023/1542 nuo 2025 m. rugpjūčio 18 d., o pagrindiniai baterijų ženklinimo reikalavimai pagal šį reglamentą taikomi nuo 2026 m. rugpjūčio 18 d. (QR kodo reikalavimas – nuo 2027 m. vasario 18 d.).

		Europos Sąjungos informavimo reikalavimų nedubliavimo principą: tais atvejais, kai vartotojui pagal tiesiogiai taikomus ar harmonizuotus Europos Sąjungos reikalavimus jau pateikiama savo turiniu atitinkama informacija, neturėtų būti reikalaujama tą pačią informavimo pareigą pakartotinai vykdyti pagal nacionalinę reguliavimą.	Reglamentas (ES) 2023/1542 nustato baterijų ženklinimo ir galutiniams naudotojams teikiamos informacijos reikalavimus, todėl išlaikius Projekto redakciją ta pati informacija vartotojui būtų teikiama dviem skirtingais pagrindais. Prašome įvertinti, ar 9.9 papunktyje nurodytas nacionalinis aprašas įsakymo priėmimo metu dar bus taikytinas. Kitose Tvarkos aprašo apimamose srityse taip pat taikomi arba artimiausiu metu bus pradėti taikyti harmonizuoti Europos Sąjungos informavimo ir ženklinimo reikalavimai. Reglamentas (ES) 2025/40 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų nustato Europos Sąjungos mastu harmonizuotus pakuočių ir atliekų surinkimo talpyklų ženklinimo reikalavimus, o tam tikrų vienkartinį plastikinių gaminių ženklinimo reikalavimai nustatyti Direktyvoje (ES) 2019/904 ir Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2020/2151. Šie pavyzdžiai savaime nereiškia, kad kiekvienu atveju jau šiandien egzistuoja tiesioginis Tvarkos aprašo ir Europos Sąjungos teisės reikalavimų dubliavimas – dalis Europos Sąjungos reikalavimų bus pradėti taikyti tik ateityje. Tačiau būtent todėl nacionaliniame reguliavime tikslinga iš anksto turėti aiškią apsaugą nuo tapačių informavimo pareigų dubliavimo. Tais atvejais, kai Europos
--	--	---	--

			Sąjungos teisėje nustatyta informacija savo turiniu ir prieinamumu jau įgyvendina Tvarkos apraše siekiamą informavimo tikslą, papildomas reikalavimas tą pačią informaciją pateikti kitu nacionaliniu pagrindu kurtų administracinę naštą, nesuteikdamas papildomos informacinės vertės vartotojui.
4.	Individualiai ir kolektyviai vykdomo visuomenės švietimo ir informavimo reikalavimų suderinamumas	Siūlome kartu su Projektu inicijuoti atitinkamus Gamintojų ir importuotojų organizacijos veiklos organizavimo plano, finansavimo schemos ir švietimo programos rengimo, derinimo ir ataskaitų bei informacijos apie jų vykdymą teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. D1-57, pakeitimus. Jeigu tokie pakeitimai nebūtų rengiami, siūlome užtikrinti, kad individualiai pareigas vykdančioms gamintojams ir importuotojams nebūtų nustatyti griežtesni visuomenės švietimo ir informavimo reikalavimai, negu taikomi kolektyviai, per gamintojų ir importuotojų organizacijas, veikiantiems subjektams.	D1-554 reglamentuoja visuomenės švietimo ir informavimo reikalavimus gamintojams ir importuotojams, individualiai vykdančioms jiems nustatytas pareigas, o gamintojų ir importuotojų organizacijų švietimo programų rengimą ir vykdymą reglamentuoja atskiras Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. sausio 30 d. įsakymas Nr. D157. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu D1-554 numatoma reikšmingai atnaujinti – be kita ko, įtraukiant naujas gaminių grupes, naujus skaitmeninius informavimo kanalus ir papildomą informacijos turinį – tikslinga užtikrinti šių dviejų reguliavimo režimų tarpusavio nuoseklumą, ypač informavimo priemonių, skaitmeninių kanalų naudojimo ir vartotojams teikiamos informacijos turinio atžvilgiu.
5.	Projekto įsigaliojimas ir Tvarkos aprašo III skyriaus (13 punkto) pripažinimas netekusiu galios (Projekto 2.13	Siūlome Projektą papildyti atskira įsigaliojimo nuostata, nustatant pakankamą pereinamąjį laikotarpį	Projekte nėra įsigaliojimo nuostatos, todėl įsakymas įsigaliojotų kitą dieną po jo paskelbimo Teisės aktų registre. Kartu Projekto 2.13 papunkčiu naikinamas

	papunktis)	naujiems reikalavimams įgyvendinti. Siūloma nuostata: „Šis įsakymas įsigalioja 20__ m. sausio 1 d.“ Kaip alternatyvą siūlome nustatyti, kad įsakymas įsigalioja ne anksčiau kaip praėjus 6 mėnesiams nuo jo paskelbimo Teisės aktų registre.	Tvarkos aprašo III skyrius, todėl neliktų ir baigiamųjų nuostatų. Tuo tarpu Projektu nustatomos naujos pareigos: informacijos pateikimas naujų gaminių grupių pardavimo vietose (8.5 papunktis), naujas informacijos turinys (9.10–9.12 papunkčiai) ir išplėsta 9.7 papunkčio apimtis. Jiems įgyvendinti reikia parengti ir išplatinti informacines priemones, suderinti veiksmus su platintojais bei peržiūrėti sutartis. Papildomai atkreipiame dėmesį, kad 7 punkte nustatytas reikalavimas siejamas su kalendoriniais metais, todėl įsigaliojimas metų viduryje sukurtų neaiškumą dėl pareigų vykdymo einamaisiais metais. Taip pat ūkio subjektų veiklos sąlygas keičiantys teisės aktai paprastai turėtų įsigalioti gegužės 1 arba lapkričio 1 dieną.
6.	Projekto 2.4 papunktis (Tvarkos aprašo 4.1 papunktis) ir kitos redakcinio pobūdžio pastabos	Siūlome patikslinti Projekto 2.4 papunkčiu keičiamo 4.1 papunkčio skyrybą – įterpus vienkartinį plastikinių gaminių sąrašą, skliaustai lieka nesuderinti. Taip pat siūlome patikrinti, ar Projekte vartojami terminai (ypač „oro balionėliai“) sutampa su Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme vartojamomis sąvokomis, ir ar preambulėje nurodytos Atliekų tvarkymo įstatymo bei Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo nuostatos atitinka	Tvarkos aprašo 4.1 papunktyje po žodžio „pakuočių“ įterpiamas naujas gaminių sąrašas, tačiau sakinyje užbaigiamas dar vienu uždarančiuoju skliaustu („...atliekų“), todėl skliaustų pora lieka nesuderinta ir tampa neaiški nuostatos apimtis. Tikslios sąvokos ir nuorodos į teisės aktus svarbios ir dėl to, kad Tvarkos aprašo reikalavimų vykdymas yra valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės objektas, o už jų pažeidimą kyla atsakomybė.

		galiojančias šių įstatymų redakcijas. Atsižvelgdami į tai, kad įstatymai skelbiami Teisės aktų registre, siūlome atsisakyti nuorodų į „Valstybės žinias“ (Žin.).	
7.	Dėl Tvarkos aprašo taikymo suderinimo su PPWR nustatyto skirtingų tiekimo grandinės dalyvių vaidmenų atskyrimu.	Siūlome aiškiai atskirti fizinį maišelio ar pakuotės gamintoją nuo subjekto, kuriam iš tiesų tenka gamintojo atsakomybės ir visuomenės informavimo pareiga.	Šis pasiūlymas yra ypač aktualus, kai įmonė gamina maišelius pagal kliento užsakymą ir su kliento prekės ženklu. Vien tai, kad įmonė fiziškai pagamino ar tiekė tuščią maišelį, neturėtų savaime reikšti, kad ji privalo atskirai vykdyti visuomenės informavimo pareigas, jeigu už pakuotės pateikimą rinkai ir gamintojo atsakomybę atsako klientas, prekės ženklo savininkas ar kitas tiekimo grandinės dalyvis. Jei šis pasiūlymas būtų įtrauktas į tvarkos aprašą jį suderinant su PPWR nustatyto skirtingų tiekimo grandinės dalyvių vaidmenų atskyrimu. Tai nesumažintų vartotojų informavimo apimties, tačiau padėtų išvengti situacijų, kai ta pati pareiga dubliuojama kelioms įmonėms.

Apibendrinimas

LAVA palaiko siekį modernizuoti visuomenės švietimo ir informavimo apie atliekų tvarkymą reguliavimą ir teigiamai vertina skaitmeninių informavimo priemonių įtraukimą. Kartu manome, kad šis pakeitimas sudaro galimybę plačiau peržiūrėti iki šiol taikomą visuomenės informavimo modelį, siekiant didesnio jo lankstumo, nuoseklumo ir atitikties besikeičiančiam Europos Sąjungos reguliavimui.

- Informavimo efektyvumas vietoje formalaus priemonių skaičiaus – informavimo priemonės turėtų būti pasirenkamos pagal jų tinkamumą konkrečiai auditorijai ir informavimo tikslui, o ne pagal privalomą naudojamų priemonių skaičių.

- Technologinis neutralumas – teisės aktas turėtų nustatyti siekiamą informavimo rezultatą, o ne konkrečią technologiją ar fizinį informacijos pateikimo formatą.
- Reikalavimų nedubliavimas – nacionaliniai informavimo ir ženklavimo reikalavimai turėtų būti derinami su atitinkamais Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytais reikalavimais, vengiant tapačių ar iš esmės analogiškų pareigų dubliavimo.
- Individualaus ir kolektyvinio reguliavimo nuoseklumas – atnaujinant individualiai pareigas vykdančioms gamintojams ir importuotojams taikomas visuomenės švietimo ir informavimo reikalavimus, turėtų būti įvertintas jų suderinamumas su gamintojų ir importuotojų organizacijoms taikomu reguliavimu.
- Reikalavimų įgyvendinamumas – nustatoma pareiga turi būti įvykdoma ją privalančio vykdyti subjekto, o ne priklausyti nuo trečiųjų asmenų sprendimų.
- Tinkamas pereinamasis laikotarpis – naujos informavimo pareigos neturėtų įsigalioti nedelsiant, ypač kai jos siejamos su kalendoriniais metais.

Manome, kad šiais principais grindžiamas reguliavimas leistų sumažinti perteklinių formalių reikalavimų ir administracinės naštos riziką verslui, kartu sudarant sąlygas veiksmingiau siekti pagrindinio visuomenės švietimo tikslo – užtikrinti, kad vartotojus pasiektų aktuali ir praktiškai naudinga informacija apie tinkamą atliekų tvarkymą.

Pagarbiai

Lietuvos atsakingo verslo asociacijos (LAVA) Valdybos pirmininkės Jurgita Judickienė

Kontaktinis asmuo: Giedrius Leskauskas, LAVA direktorius, +37060722776,
giedrius.leskauskas@lava.lt